

„ שרוק נא למשיח“ ...

שירתו של אביגדור המאירי

— מאת מ. בר־יעקב —

ופיוס : „מביטה, מביטה השמש המחייכת / היא ראתה פה חמיהות למדי / עם-קונד-סיס, מתחת השלכת / יפרוץ ויאביב פרח-חי-עולם / ששון לאל-שדי“ (ע' רל"ו).

אהבתו הגדולה של המאירי היא ירושלים, הן זו של מעלה והן זו של מטה, ואפשר לומר, בלי צל של ספק, כי ה-שירים שכתב עליה ולשמה הם מן ה-פיים והכנים שביצירתו ומן הרוטטים ב-מסכת „היצירה הירושלמית“ בכלל אשר בספרותנו. אכן, דומה כי לא אגזים אם אקבע, כי ירושלים היא הוט-השני ב-שירתו של המאירי, לגלגוליה השונים. היא שימשה לו מקור-כיסוף-והשראה גם ב-שבתו על אדמת הונגאריה, בשעה שהיה קולט את המיטב שבשירת עמיתו הל-עויים ומעבירו בכור-ההיתוך-והמהפך ה-עברי (קולו של אנדרה אדי, למשל, הפייטן המאדיארי הגדול, נשמע כאן), והיא שחתם בה את ספרו זה : „כי אישון בת-עין / לאל שדי / הוא שלום כל עיר ומתים / עד בלי די : / בהרום-אלוהים : / ירושלים“.

ירושלים מופיעה, כמובן, גם ב„חלומות של בית-רבון“, פרק מופלא בשירתו של המאירי ואחד הנאים בשירתנו החדשה, מפתיע בצלילותו הזכה, בהמייה הלירית הצרופה שלו. כאן כאילו שככה קמעה הסערה התמידית. הכל טבוע בחותמו של חלום. כבר הפתיחה מכניסה אותנו לעולם של הזייה, שמעין דוק סיריאליסטי או-פף אותו : „קמתי בתצות-ליל ויכני ה-סהר / בשיר-שרפי-אם גפתחת הדלת / נכנס אני הילד // אומר לי הרבי : שב פה על קברך / אמור קמץ-אלף. — ועב ענן תכלת / ממטיר פרשת קוהלת // סבא-אלוהים את משקפיו קונח / לפניו היקום ספר-עש פתוח : / הלכות רעות-רוח // כל-בנו הקטור מנהמם לי באוניים : /-צערו של עולם באור-חצות מגיה / שרוק-נא ל-משיח“ (ע' ע"א).

„שרוק-נא למשיח“ — כל ימיו „שורק“ המשורר למשיח, כי יבוא. יחולי-משיח אלה — בלהב ובזעף, אך נס בדממה וב-בכי חנוק — הם אולי סימן-ההיכר ה-מובהק למיכלול-יצירתו של אביגדור ה-מאירי.

„בלבנת הספיר“ — אסופת שיריו של אביגדור המאירי היא פרי בחירתו, והריהי מקפלת בחובה חמישים שנות י-צה-רה פיוטית. הילקוט, שהופיע בהוצאת „מוסד ביאליק“, כיוון גם את השעה כל-פי יובלו של המחבר : בן 75 הוא השנה, ואוסף-השירים הוא איפוא גם חשבון-נפש, מעין חצפית עולמו היצירתית.

יש כאן ראשונים ואחרונים — שירים מראשית הדרך, שעדיין הם כתובים בה-רה האשכזנית ולשונם נוטה אל צד המ-ליצה, ושירים של גיל הבגרות והבשי-לות. אולם גם ראשונים, שבפיוטי המאירי — לבת-אש בוערת בהם, איזה אי-רוגע, חוסר-שקט המפעפע לבלי חדול. הספר כולו טבוע בחותם האכספרסיוניזם המת-פרץ, ולא זו בלבד — יש בו, בהמאירי, יהוד ברור ומפורש. נימים „מאדיאריים“ מתנגנת בו. חורג הוא ממעגלה של ה-צירה העברית המזרח-אירופית. הוא לא

אביגדור המאירי

רק „מודרני“ בתוכיותו אפילו כששפתו מתלבטת בכבלי ביטוי של לשון לא-מדו-ברת : ההשלכות שלו, דימויו, עולמו ה-נפשי, השקפותיו — כולם נושמים משהו לא-מקובל. חריפה במיוחד היא תחושת השליחות : לא רק שליחותו של עם, או אפילו גזע — ויהדותו של המאירי תוס-סת בכל פיסקה — אלא גם שליחות מסתורית של פייטן, בעלת גוון מאגי. שליחות זו יודעת לשמור על עצמיותה בכל העיוותים של הדור, בכל הזוועות והמוראים, בין שנתגסה בהם המשורר על בשרו וגופו, ובין שחזה בהם כשהם מתחוללים ויורדים ממנו והלאה. היא מתנ-גנת בתוכו גם כשהוא, כביכול, מטופל באהבת-בשרים : „מי את ומה את ? מה המגמה ? / אותי פה מסעיר מישוהו. / בן נצה-ישראל ושד-האדמה : / האור והחום פה נפגשו / ברצון מישוהו“ (ע' קנ"א). המאירי הוא, לעתים מזומנות, משורר קצת „מחוספס“ : שורותיו מרות, שופעות לענה-מחאה, ביקורת, אכזבה, מרי-רות. אבל יסוד האנטאגוניזם הוה שבין המ-שורר לעמו ולחברתו הוא אחד החיוניים ביותר ליצירתו ; הוא אחד החומרים ה-מרכיבים את הרתיחה הבלתי-פוסקת, ש-היא כתיבתו של אביגדור המאירי : „כל קוצו של יוד שוט נוגש הוא / כל פטפוט-ילד לחש צפעוני הוא / וחותר רועם כל צחוק גערה. / ברכת בלעם לקללה הופכת, — / שלדי גת-אשקלון קומו והריעו / ליר-אתכם הנבערה. // לבשו שחורים בעלי-תריסינו / חשפתם לעין-כל את נגע הצר-עת / נצה-אסוננו לא ישקר. / מלתעותי, את לשוני גשוכנה : / מאצבע שכינתנו הוסרה הטבעת — / הבית השלישי בוער“ (ע' רל"ג).

אבל הרבה מן הריגשה השוטמת-האו-הבת הזאת — מקורה בקונטראסט שבין החולם למציאות, בין הנביא המתנשא ל-מרומי חזון לבין ההווייה האפורה, בין האסכאטולוגיה בתפארתה לממש הקטנוני. ואפילו כך — יודע המאירי לחשוף את גדולת ההתהוות החדשה, ובכל זעמו, מי כמוהו מיטיב להבין את התולדה ה-ישראלית ולקבוע בבת-חיוך של ריצוי